

VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO

RECENZIJA

Bendra informacija apie vadovėlio rankraštį

Edvardas Beleišis, Vilija Zdanevičienė. „BIOS 10“, biologijos vadovėlis 10 klasei, rankraštyje 141 psl.

Vadovėlis originalus, novatoriškas, atitinka šios dienos ir laikmečio realijas. Teoriniai, dalykiniai klausimai profesionaliai paremti šių dienų pavyzdžiais, iliustracijomis.

Rankraščio vertinimas

Vadovėlio tinkamumas mokytis

Vadovėlio medžiaga atitinka Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų 9–10 klasių koncentrą.

Vadovėlyje pateikta medžiaga atitinka Bendrosiose programose apibrėžtas dalyko turinio apimtis. Temose yra pavyzdžių, schemų, kurios išeina už 10 klasės mokinių ugdymo programos rėmų. Manychiau, tai padės mokiniams susidaryti aiškesnį nagrinėjamų temų kontekstą. **Tačiau išlieka pavojus, kad dėstantys mokytojai, remdamiesi tik vadovėliu, nepadidintų mokiniams reikalavimų.**

Vadovėlis nuosekliai pratęsia BIOS vadovėlių seriją. Mokiniam, kurie mokėsi žemesnėse klasėse iš šios serijos vadovėlių, bus paprasta, nes išlaikyta šios serijos vadovėlių struktūra ir metodiniai elementai. Dėstantiems mokytojams bus palengvinimas, nes nedubliuojamas turinys.

Pirmą kartą susidūrusiems mokiniams su BIOS serijos vadovėliu 10 klasėje, vadovėlio struktūra, pateikiamos nuorodos, taisyklės, instrukcijos, apibrėžimai nekels sunkumų.

Visi naujieji terminai, apibrėžimai tekste paryškinti, tačiau ne visi tiesiogiai paaiškinti. Kai kuriuos mokiniai turės suprasti, išsiaiškinti iš prieš tai nagrinėjamo teksto. Pasitaiko, kad paaiškinimas / išskirtas apibrėžimas yra ne prie pirmą kartą paminėto termino, o vėliau. Pvz., humusas minimas 90 psl. potemėje „Dirvožemio susidarymas“, o pateikiamas apibrėžimas vėlesnėje potemėje „Dirvožemio organinės dalelės“.

Temų tekstas baigiamas skyreliu „Užduotys“, kurios leis mokiniams pasitikrinti, įsivertinti. Kiekvienas skyrius baigiamas dalimi „Pasitikrink“. Čia apibendrintai pateikiama skyriaus santrauka. Dėstymas nuoseklus, išskiriami svarbiausi akcentai. **Silpna šių vadovėlio dalių grandis yra testai. Reikėtų vengti klausimų su neiginiu, pvz.: nepriskiriamas, kuri nesvarbi sąlyga ir t. t.; kai kur parenkami nelygiaverčiai distraktoriai. Geriau testo klausimą formuluoti kaip klausimą, o ne prašyti užbaigti sakinį.**

Medžiaga nenuobodi. Tekstinė informacija įdomi, gausi, nauja pateikiama pavyzdžiais. Sprendžiant iš rankraštyje pateiktų kelių sumaketuotų temų, bus išlaikoma teksto ir iliustracijų dermė. Mokiniai galės vadovėliu naudotis ir savarankiškai. Planuojamos schemas, nagrinėjami pavyzdžiai bus geras pagalbinkas mokytojams pamokoje.

Kalba ypatingai aiški, logiška. Informacija pateikiama nuosekliai. Nesijaučia, kad dalys rašytos skirtingų autorių.

Tekste neaptikta dalykinių klaidų. Sunku įvertinti iliustracijas, nes rankraštyje pateikiamos tik iliustracijų idėjos. **Rankraščio 34–36 psl. pateikta sutvarkyta / sumaketuota tema „Evoliucijos įrodymai“ Siūlyčiau atkreipti dėmesį į iliustracijų nuorodų tikslumą, aiškumą. Pvz., 8. Žmogaus rudimentai. Pavaizduota žmogaus akis, o pateikiama nuoroda „trečiojo voko likučiai“, pavaizduoti žmogaus dantys, o nuoroda „iltiniai dantys“.**

Neabejotinai vadovėlio medžiaga yra patraukli, įdomi, skatina norą pažinti ir mokytis. Užduotys nėra stiprioji vadovėlio dalis. Jos dažniausiai orientuotos į vadovėlio medžiagos atkartojimą. Yra erdvės kritiniam mąstymui, problemų sprendimui, mokinio asmeniniam vertinimui. **Tačiau būtina prie vadovėlio pridėti papildomų leidinių, pvz.: pratybų sąsiuvinį, skatinantį ieškoti, tirti, praktiškai atrasti.**

Patrauklu, kad pats tekstas, pavyzdžiai, numatytos schemos skatina mąstyti, apeliuoja į problemų sprendimą, manyčiau, kels diskusijas, nes siejamas su mokinių gyvenimiška aplinka. **Reikėtų ir problemų sprendimų klausimuose gyvenimiško, Lietuvos konteksto. Taisytinis užduoties pavyzdys: Pagalvok ir nusakyk, kaip dėl gamtinės atrankos galėtų atsirasti šie požymiai:**

a) dygūs kaktuso rakiniai;

c) puošni pavo uodega.

Užduotys ir klausimai turi būti aiškūs, konkretūs, suprantami.

Taisytinis užduoties pavyzdys:

Paaškind šį fenomeną iš Lamarko ir Darvino pozicijų.

Pagal šį vadovėlį mokinys lengvai savarankiškai įsivertins žinias, sustiprins gebėjimą susirasti medžiagą schemose ar paveiksluose. **Galima būtų vadovėlį papildyti nuorodomis į kitus šaltinius, tai suteiktų vadovėliui svarumo.**

Vadovėlis **atitinka** „Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Žin., 2009, Nr. 61-2450) penktame punkte nurodytus reikalavimus.

Gedas Batulevičius
Biologijos mokytojas metodininkas

2011 m. lapkričio 19 d.

Kopija tikrai